

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

269/10.03.01/2017

RAKYMPLK 15.03.2017 § 23

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Joensuun kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (LVM/2302/03/2015).

Yksityistielain kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyaikainen ja selkeä yksityistielaki, joka antaisi hyvät edellytykset yksityistieverkoston kehittämislle ja ylläpidolle. Lakiuudistuksella pyritään mahdollistamaan uudenlaista elinkeinotoimintaa lisäämällä ammattimaisuutta yksityistieiden tienpitoon. Samalla turvattaisiin elinkeinoelämän kuljetusten ja yksityistieiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen varmistamalla tienpidon tarpeeksi korkea taso. Uusi yksityistielaki korvasi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityistieistä (358/1962).

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää arvioimaan erityisesti esitettyjen muutosten taloudellisia ja muita vaikutuksia sekä lausumaan hallituksen esityksestä ja sääntelytarpeesta ottaen huomioon hallitusohjelman tavoite normien purkamisesta ja sääntelyn sujuvoittamisesta. Lausunto pyydetään toimittamaan liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo@lvm.fi) viimeistään 21.3.2017. Lausunto pyydetään toimittamaan myös sähköisenä Word-tiedostona osoitteeseen eeva.ovaska@lvm.fi ja kaisa.kuukasjärvi@lvm.fi.

Uuden yksityistielain keskeiset muutokset

Lupamenettelyn keventämiseksi ja selkeyttämiseksi tieoikeuden määritelmää laajennettaisiin, niin että tieoikeus perustettaisiin jatkossa kulkuoikeuden lisäksi myös sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden tien vaikutuspiiriin kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista varten. Jatkossa tiekunta voisi antaa luvan johtojen sijoittamiseen yksityistien tiealueelle.

Kuntien tielautakuntia koskevista säännöksistä luovuttaisiin, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirrettäisiin muille viranomaisille. Yksityistietoimituksessa käsiteltäviä asioita (toimitusasiat) on selvitetty siirrettävän pääosin Maanmittauslaitokselle (MML) lukuun ottamatta asemakaava-alueella kokonaan olevaa toimitusta. Tällöin toimitus suoritettaisiin kunnan kiinteistörekisterinpitäjän toimesta. Muutoksenhakuasiat siirrettäisiin puolestaan hoidettaviksi käräjäoikeuksissa tai maaoikeuksissa. Yleiset hallintotehtävät (tiekunnan hallintoon ja osakaiden sekä muiden oikeusturvaan liittyvät asiat) voitaisiin siirtää maakuntauudistuksen myötä perustettavaan uuteen valtion lupa- ja valvontavirastoon.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

Yksityistietoimituksessa käsiteltäviä asioita on ed. liittyen suunniteltu vähennettävän. Tiekunnan perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista tehdä jatkossa ilman yksityistietoimitusta.

Tiekuntien toimintaa halutaan joustavoittaa ja sujuvoittaa (mm. kokouskäytännön tehostaminen). Tiekunnille annettaisiin entistä enemmän vastuuta omista päätöksistään ja toimintatavoistaan. Uuteen lakiin esitetään lisättävän tiekunnan kokouksessa noudatettavia esteellisyysäädöksiä, joita nykyisessä ei ole. Nämä ovat tarpeellisia esim. tilanteissa, joissa tieosakkaan yksityinen etu on ristiriidassa tiekunnan edun kanssa tai päätettäessä vastuuvapauden myöntämistä tieosakkaalle.

Yksityisteiden tiepidon ja hallinnon siirtäminen ulkopuoliselle taholle mahdollistettaisiin siten, että ulkopuolinen toimija voisi olla esimerkiksi tieosakkaiden perustama osuuskunta tai ulkopuolinen yritys (tieisännöinti).

Lain uudistuksen tavoitteena on laajentaa yksityisteiden tienpidon maksajapohjaa. Yksityisteiden ulkopuolisten käyttö käännettäisiin lähtökohtaisesti luvanvaraiseksi. Maanomistajan omistamalleen alueelle asettamat puomit muutettaisiin luvanvaraiseksi. Luvan voisi hankkia tiekunnalta tai yksityistietoimituksesta. Tie-kunta saisi edelleen rajoittaa ulkopuolista moottoriajoneuvoilla tapahtuvaa tienkäyttöä vapaasti, jos tietä ei yhteiskunnan toimesta avustettaisi. Jokamiehenoi-keuden mukainen satunnainen liikkuminen yksityistiellä on kuitenkin otettu esi-tyksessä huomioon.

Tieoikeus voitaisiin jatkossa perustaa myös yhteiskunnan julkisille toimijoille (valtio, kunta, maakunta), jos ne toimillaan ohjaavat liikennettä yksityistielle. Julkinen toimija voisi tällaisissa tilanteissa olla jatkossa velvollinen tieosakkaana osallistumaan tienpitoon ja sen kustannusten jakamiseen.

Yksityisteiden valtionavustuskriteerejä esitetään selkeytettävän ja karsittavan. Avustuskriteereiksi jätettäisiin ainoastaan yksityistien järjestäytyneisyys sekä yksityistietä koskevan tiedon olemassaolo, ajantasaisuus ja avoimuus. Valtion-avustustehtävää hoitaisivat jatkossa maakunnat. Avustuskriteerien karsimisella olisi tarkoitus antaa maakunnille mahdollisimman laaja valinnanvapaus päättää, miten avustamiseen käytettävissä oleva määräraha sen alueella käytetään. Kuntien avustamismahdollisuudet säilyisivät vapaaehtoisina.

Asemakaava-alueilla olevien yksityisteiden asemaa täsmennettäisiin. Kunnille säädettäisiin velvollisuus arvioimaan asemakaava-alueella sijaitsevan yksityis-tien tilannetta viiden vuoden välein. Mikäli yksityistien liikenne huomattavasti li-sääntyy asemakaavan toteuttamisen seurauksena, kunnan tulisi ottaa tie hoi-toonsa.

Uusi yksityistielaki ja siihen liittyvät lait tulisivat voimaan 1.1.2018. Kuntien tie-lautakuntien olisi tarkoitus toimia siirtymäajan vuoden 2018 loppuun.

Lausuntoluonnos

Joensuun kaupungin alueella on kaupungin rekisterissä olevia yksityisteitä noin 960 km. Rekisterissä olevia tiekuntia on noin 400. Kaupungin rekisteriä pidetään kunnossapitoavustusta hakeneista tiekunnista. Näin ollen Joensuun kaupungin alueella on yksityisteitä kokonaisuudessaan hieman em. enemmän.

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

Voimassa olevan yksityistielain 6 a §:n mukaan kunnassa tulee olla tielautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Joensuun kaupungin organisaatiossa tielautakuntana oleva tiejaosto toimii rakennus- ja ympäristölautakunnan jaostona.

Tiejaosto on kokoontunut toimituksiin viimeisimpien kuntaliitosten jälkeen (Enon ja Pyhäselän kuntien liittyminen Joensuuhun) vuosina 2009-2016 vuosittain 1-6 kertaa. Toimituksissa on käsitelty useimmiten tiekunnan perustamista sekä tiekuntien kokouspäätösten valituksia. Tie kuntien suureen määrään verrattuna tiejaostolle ei ole osoitettu kovinkaan runsaasti toimituspyyntöjä, mutta käsitellyt toimitukset ovat monesti asiasisällöltään haasteellisia. Tiejaoston toimesta on opastettu vuosien mittaan aktiivisesti tiekuntia esim. kokouskäytännöissä ja tieyksiköiden laskennassa, mikä on osaltaan näkynyt tiejaoston toimituksiin tulleiden asioiden vähäisessä määrässä.

Tulevan lainmuutoksen myötä kuntien tielautakunnat lakkautuisivat. Tätä voidaan pitää hyvänä asiana, mikäli tilalle saadaan luotua toimiva menettely, jossa tiekuntien pääosin taloudelliselta intressiltään pienet erimielisyydet pystytään ratkaisemaan yksinkertaisessa ja kustannuksiltaan edullisessa menettelyssä ilman menettelyllisesti jäykkää ja kustannuksiltaan kallista maa- ja metsätalouden käsittelyä. Tielautakuntien osalta hyvänä puolena on ollut yksinkertainen menettely, paikallistuntemus ja edulliset kustannukset. Vastaavasti ongelmana on ollut sekä esittelijöiltä että lautakuntien jäseniltä puuttuva rutiini, koska käsiteltävien asioiden määrä on ollut varsinkin pienissä kunnissa vähäinen.

Mikäli maa- ja metsätalouden on ainoa ja ensimmäinen keino käsitellä tiekuntien päätöksiin tai toimintaan kohdistuvia erimielisyyksiä, on vaarana, että menettelystä aiheutuvat kustannukset muodostuvat suhteettomiksi verrattuna käsiteltävien asioiden taloudelliseen intressiin. Kun useat tielautakuntien käsittelemät asiat ovat varsin yksinkertaisia, maa- ja metsätalouden asioista menettelyä voidaan pitää tällaisten asioiden osalta ylimitoitettuna.

Lakiehdotuksen mukaan tiekunnan päätökseen tyytymättömän on tehtävä valitus maa- ja metsätalouteen 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Aikataulu ei käytännössä mahdollista minkäänlaisen neuvonta- tai sovitteluelimen käsittelyä tilanteessa, jossa osakas on tyytymätön tiekunnan kokouksessa tehtyyn päätökseen. Jo pelkän valituksen tekemisestä tulee aiheutumaan merkittäviä kustannuksia, jotka omalta osaltaan vaikeuttavat asiassa mahdollisesti myöhemmin tehtävää sovittelua.

Jotta neuvonnan ja sovittelun avulla voitaisiin vähentää maa- ja metsätalouteen menevien, ja sitä kautta asianosaisille ja yhteiskunnalle merkittäviä kustannuksia aiheuttavien riitojen määrää, lakiin tulisi kirjata menettelytavat, joilla asiaan haettaisiin ensin esimerkiksi oikaisuvaatimusmenettelyn ja/tai vapaaehtoisen riidanratkaisun kautta ratkaisu ja vasta näiden epäonnistuttua asian voisi saattaa maa- ja metsätalouden ratkaistavaksi. Yksinkertaisimmillaan menettely voisi olla tieasioista vastaavan viranomaisen asianosaisen tai asianosaisten pyynnöstä määräämä asiantunteva sovittelija, joka tekisi osapuolille perustellun sovinto- tai menettelyehdotuksen. Näiden maa- ja metsätalouteen alempien menettelyjen tulisi olla sellaisia, että vasta näiden epäonnistuttua, asianosainen voisi saattaa asian vireille maa- ja metsätaloudessa. Oikaisuvaatimusmenettelyn etuna olisi mm. se, että tiekunta voisi tässä vaiheessa käyttää neuvonta- ja sovittelupalveluja tai muuta asiantuntija-apua ja käsitellä näiden tietojen perusteella päätöksen uudelleen.

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

Niin sanottujen nukkuvien tiekuntien aktivointiin tähtäävät toimet (esim. tiekunnan säännöt ja nykyaikainen kokouskäytäntö, yksityistien järjestäytyneisyys avustuskriteerinä sekä tieisännöintikoulutus) ovat kannatettavia, koska monet tielautakunnan käsittelyyn tulleet asiat ovat peräisin tiekuntien epäsäännöllisistä ja puutteellisesta asioiden hoidosta. Yksityisteiden tienpidon ja hallinnoinnin siirtäminen ulkopuoliselle taholle (esim. tieisännöintiyritys) antaisi tieosakkaille mahdollisuuden hoitaa tieasiat ammattitaitoisesti ja puolueettomasti.

Uudessa yksityistielaisissa esitetään säädettäväksi maakuntien ja kuntien mahdollisuus perustaa neuvonta- ja sovitteluelin, jonka avulla autettaisiin tieosakkaita ratkaisemaan esim. riitatilanteita ennen muutoksenhakua maa- tai käräjäoikeuteen. Vaikka uusi lainsäädäntö tulisi olemaan nykyistä selkeämpi, niin tiekuntien ja osakkaiden opastamiselle tulee olemaan jatkossakin tarvetta. Täten uuden neuvonta- ja sovitteluelimen perustaminen voisi olla hyvä asia. Vapaaehtoisen toimielimen kokoonpano, toimintamalli ja toiminnan rahoitus vaatii kuitenkin lisäselvitystä, jotta siihen voi ottaa tarkemmin kantaa kunnan näkökulmasta.

Kokonaisuutena yksityistielainsäädännön uudistaminen on tervetullut selkeyttämään nykyisen lain sisältöä. Myös lupamenettelyiden keventäminen on hyvä ja kannatettava asia. Lain uudistus vastaa nykyistä yhteiskunnan kehitystilannetta ja turvaa yksityisteiden toimivuutta mm. yksityisteiden varrella sijaitsevan pysyvän asutuksen sekä elinkeinoelämän kuljetusten suhteen.

Uuden yksityistielain pykäliin lisäksi seuraavat kommentit:

- 3 § Sähkö- ja viestintäjohtojen yms. sisällyttäminen tieoikeuteen selkeyttää tilannetta.
- 14 § Onko toisen momentin ensimmäinen virke (*"Kunnan kadunpitovelvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityisen tien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, on kunnan otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityisen tien tai sen osan tienpito hoidettavakseen"*) tarpeellinen, koska sama on sanottu MRL 86 §:ssä?
- Toisen momentin toinen virke (*"Samoin kunnan on otettava hoitoonsa asemakaava-alueella sijaitseva tai kaava-alueelle johtava yksityistie, mikäli yksityistien liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan toteuttamisen seurauksena"*) on hyvä olla noin, koska tällä edistetään "tervettä" kaavoitusta.
- 23 § Mikäli julkisen liikenteen ohjaamisella yksityistielle on tarkoitus palvella nimenomaan kyseisen yksityistien vaikutuspiirissä olevia asukkaita, niin tällöin kunnan maksuvelvollisuutta ei tulisi lisätä. Jos taas yksityistietä käytetään pääasiassa läpikulkuun, niin maksuvelvollisuus on oikeudenmukainen.
- 40 § Pykälän mukaan *"Tie on rakennettava sitä varten perustetun tieoikeuden mukaisesti siten, että sen tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti.."* Tien rakentamisessa tulee ottaa huomioon elinkaarikustannukset, koska esim. puutteellisesti tehdyt tien pohjarakenteet aiheuttavat suurempia korjauskuluja.

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

47.2§ Joku sana puuttuu virkkeestä: ” Jos 1 momentissa tarkoitettujen rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen on huomattavasti lisännyt tien.....tai vaurioittanut sitä, on rakenteen, rakennelman tai laitteen haltija velvollinen korvaamaan aiheutuneet lisäkustannukset”. Samoin sana puuttuu pykälän 47 § perusteluista.

Pykälässä 34 § (Korvaus tien vaurioitumisesta) vastaavan sisältöisessä virkkeessä on sana ”kulumista”. Tarkoitettaneen ilmeisesti samaa?

89 § Valtion avustusten siirtäminen maakunnille on hyvä, koska maakunta olisi sopivan kokoinen koordinoimaan alueellaan olevia yksityisteitä ja määrittelemään tarveharkinnan perusteella toisaalta avustusten kiireellisyysjärjestyksen ja toisaalta tasapuolisuuden.

90 § Kuntien yksityisteiden avustuskirjauksen säilyminen nykyisellään eli vapaaehtoisuuteen pohjautuvana on hyvä.

Tärkeää on, että avustuksen edellytyksenä on tiekunnan perustaminen ja rekisteritietojen ajantasaisuus. Lisäksi edellytyksenä pitäisi olla tiekunnan kokousten pitäminen 67 § mukaisesti.

Valmistelijat ja lisätiedot:

kaupungininsinööri Ari Varonen
rakennustarkastaja Jukka Hyttinen
yhdyskuntalakimies Juha Martikainen
maanmittausteknikko Matti Toivanen
ma. ympäristötarkastaja Jari Kärkkäinen

Rakennustarkastajan päätösehdotus:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että se antaa liikenne- ja viestintäministeriölle edellä kirjoitetun lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistieliksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 27.03.2017 § 121

Lausunnon antamisen aikataulusta on oltu yhteydessä Liikenne- ja viestintäministeriöön ja sovittu, että lausunto toimitetaan Liikenne- ja viestintäministeriöön kaupunginhallituksen käsittelyn 27.3.2017 jälkeen.

Oheismateriaalina lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi yksityistieliksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

hyväksyä rakennus- ja ympäristölautakunnan esityksen ja antaa liikenne- ja viestintäministeriölle edellä kirjoitetun lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistieliksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa Joensuussa 28.3.2017.

Vilja Ndiwalana
Yhteyssihteeri

Rakennus- ja ympäristölautakunta	§ 23	15.03.2017
Kaupunginhallitus	§ 121	27.03.2017

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Oikaisuvaatimus/Kunnallisvalitus

Muutoksenhakukielto ja peruste:

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain (17.3.1995/365) 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

- Lausunnon antaminen
- Hankintalain 163 §:n nojalla markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hankintalainkäyttölain nojalla.
- Hankintalain 146 §
- Muu peruste, mikä
 muu peruste, mikä

Tiedoksianto asianosaiselle

- Lähetetty tiedoksi kirjeellä (kuntalaki 17.3.1995/365, 95 §)
Asianosaiset:
- Annettu postin kuljetettavaksi, pvm/tiedoksiantaja
- Luovutettu asianosaiselle, paikka, pvm ja tiedoksiantajan allekirjoitus

Asianosainen

Vastaanottajan allekirjoitus

- Muulla tavoin, miten
kirjaamo@lvm.fi, eeva.ovaska@lvm.fi, kaisa.kuukasjarvi@lvm.fi

Liitetään päätökseen/otteeseen